СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

Ткаченко Л. П.
доктор педагогічних наук, професор,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна

У статті йдеться про потенційні можливості духовного розвитку памолоді на засадах національних цінностей. У цьому контексті вивчення української мови в галузі науково-педагогічної комунікації визначено як життєво творчий процес та результат духовного зростання, показник самоідентифікації і високої мовної культури. Визначено основні підходи до засвоєння мовної норми та важливість її для продуктивного розвитку наукового мовлення в цілому.

Ключові слова: *комунікація, науковий стиль, мовлення, мовна норма, дефініції, запозичення, переклад, науковий обіг, термінологія.*

The article deals with potential opportunities for the spiritual development of young people based on national values. In this context, the study of the Ukrainian language in the field of scientific and pedagogical communication is defined as a life-creative process and the result of spiritual growth, an indicator of self-identification and a high linguistic culture. The main approaches to mastering the language norm and its importance for the productive development of scientific speech as a whole are defined.

Keywords: *communication, scientific style, speech, language norm, definitions, borrowing, translation, scientific circulation, terminology.*

Сучасна науково-педагогічна комунікація — це складна, багатоаспектна динамічна система, що має на меті забезпечення продуктивного полілогу в царині наукового середовища. Одним із важливим складників науково-педагогічної комунікаціє і водночас показником її успішної реалізації є високий рівень культури мовлення. Йдеться і про реалізацію мовних норм (орфоепічних, орфографічних, акцентуаційних), і про дотримання наукового стилю під час усної й писемної комунікації, і про загальні показники освіченості, і про розроблення власного іміджу викладача і науковця [1; 2]. Безумовно, процеси євроінтеграції України позначилися й на науковій галузі, тому доцільно говорити про певну академічну глобалізацію, що спонукає сучасного дослідника до вивчення іноземних мов, взаємодії із зарубіжним науковим співтовариством, обміном думками для спільної реалізації життєво важливих проблем. Проте вивчення державної мови, високий рівень мовленнєвої культури — є невід'ємним складником громадянської і професійної відповідальності. Українська мова сьогодні

 10.34142//2708-4809.SIUTY.2022.138

стала однією із базових цінностей нашого суспільства, основою для його розбудови і розвитку потенціалу кожного українця. Академічне середовище має створити всі умови для розвитку мовної особистості, активного й свідомого комуніканта, готового репрезентувати і себе, і країну на міжнародному рівні.

Розглянемо більш детально лінгвістичний аспект науково-педагогічної комунікації. Першочерговим завдання фахової підготовки має стати активне збагачення словника, що стане запорукою продуктивної професійної комунікації. Однак вивчення української мови за фаховим спрямуванням, як правило, обмежується повторенням основних правил українського правопису, розширенням знань у галузі професійного справочинства та основними поняттями, що допоможуть порозумітися з колегами. Фактично відсутня практика усного монологу, ґрунтовна робота зі словниками наголосів, орфоепічним, тлумачним, іншомовної лексики. Часто здобувачі освіти послуговуються вже застарілою термінологією, внаслідок того, що мало працюють із сучасними науковими публікаціями. Проблемою є й те, що мережа Інтернет, якою так часто послуговуються молоді науковці пропонує безліч наукового продукту низької якості, оскільки практикується вільний виклад у доступ будь-яких матеріалів. Тому так актуалізувалися сьогодні питання академічної доброчесності та виявлення фактів її порушення.

Певною проблемою для українського наукового середовища стало засилля іншомовної лексики. З одного боку нам не обійтися без запозичень, з іншого — маємо розробляти власну, автентичну термінологію, яка враховує не лише загальні тенденції розвитку світової науки, а й ментальні вияви наукового мислення українських дослідників. Маємо невдалі варіанти комп'ютерного перекладу, що не розрізняє смислових відтінків у значенні, контекстного оточення, парадигми українського словотворення, наприклад, формуючий замість формувальний, типу того замість на зразок, ототожнення слів обирати і вибирати, вважати і рахувати. Невдалим видається переклад поняття soft skills як «м'які навички», у той час як доцільно говорити про навички гнучкі, такі що забезпечують високу продуктивність роботи, комунікації, порозуміння в наслідок стратегії взаємодії між усіма учасниками певного професійного процесу. Натомість поняття hard skills варто перекладати як «сталі, стабільні», бо ними позначаються навички функціонально-технічного характеру, такі що забезпечують професійний супровід здобутих результатів. На нашу думку, такий переклад є більш влучним, бо має смислове значення, у той час як прикметники м'який і твердий є відносними характеристиками щодо властивості предмета, продукту чи явища.

Отже, науково-педагогічна комунікація має розвиватися на кращих зразках усного й писемного мовлення. Мовленнєве вираження наукового світогляду потребує від дослідника копіткої роботи, системного розвитку саме лінгвістичного складника комунікативної взаємодії. Сьогодні накопичено достатньо широку базу для постійного вдосконалення писемного мовлення, засвоєння мовно-стилістичної норми, формування власного стилю академічного письма.

Список використаних джерел

1. Висоцька О. Науковий дискурс у сучасних лінвістичних дослідженнях. *Молодий вчений.* 2018. Вип. 8 (60). С. 65–70.
2. Ціпко А. Українознавчий науковий дискурс: домінанти комунікативних проєкцій. *Українознавство*. 2019. Вип. 2 (71). С. 16–30.